INGLIZ TILINI O‘QITISHDA ZAMONAVIY ONLAYN TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Baxadirova Shoxina Nadir kizi
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti mustaqil izlanuvchisi
sbaxadirova95@gmail.com
ORCID 0009-0003-0378-4541

DOI: ***https://doi.org/10.5281/zenodo.24097289***

Annotatsiya. *Tezisda ingliz tili mashg‘ulotida ta’lim platformasi, videomuloqot va hamkorlikda matn tahrirlash vositalarini yagona kommunikativ topshiriq asosida qo‘llash yoritilgan. Amaliyot joyini tanlashga oid mashg‘ulot misolida dars bosqichlari, individual baholash mezonlari va internetga ulanish imkoniyatiga mos topshiriq shakllari taklif etilgan.*

Kalit so‘zlar. *Ingliz tili, onlayn texnologiyalar, videomuloqot, ta’lim platformasi, hamkorlikda yozish, kommunikativ topshiriq, shakllantiruvchi baholash.*

Аннотация. *В тезисе рассматривается использование образовательной платформы, средств видеосвязи и инструментов совместного редактирования текстов на занятиях по английскому языку на основе единого коммуникативного задания. На примере занятия по выбору места прохождения практики предлагаются этапы урока, критерии индивидуального оценивания и формы заданий, адаптированные к различным условиям доступа к Интернету.*

Ключевые слова*: английский язык, онлайн-технологии, видеосвязь, образовательная платформа, совместное письмо, коммуникативное задание, формирующее оценивание.*

Abstract. *The thesis explores the use of an educational platform, video conferencing, and collaborative text-editing tools in English language lessons through an integrated communicative task. Using a lesson on choosing an internship placement as an example, it proposes lesson stages, individual assessment criteria, and task formats adapted to different levels of internet connectivity.*

Keywords: *English language, online technologies, video conferencing, educational platform, collaborative writing, communicative task, formative assessment.*

Kirish

Ingliz tili darsida onlayn texnologiya tanlash o‘quv maqsadini aniqlashdan boshlanadi. Talaba suhbatdoshining fikriga javob qaytarishi kerak bo‘lsa, videomuloqotda juftlik bilan ishlash o‘rinli. Yozma fikrni qayta ko‘rib chiqish uchun esa izoh qoldirish va tahrirlarni kuzatish imkonini beradigan umumiy hujjat qulay. Birinchi holatda talaba fikrni qisqa vaqt ichida shakllantiradi, ikkinchisida matn ustida o‘ylash va uni tuzatishga ko‘proq vaqt oladi. Tezisning maqsadi ingliz tili mashg‘ulotida ushbu vositalarni bir vazifa atrofida birlashtirish hamda har bir talabaning til ko‘nikmasini kuzatish tartibini taklif etishdan iborat.

Metodik asos

Tezisda kompyuter vositasida til o‘qitish va kommunikativ topshiriqlar bo‘yicha metodik adabiyotlar tahlil qilindi. Chapelle kompyuter vositasida tashkil etiladigan til faoliyatini baholashda topshiriqning til o‘rganish imkoniyati, mazmunga yo‘naltirilganligi va amaliy sharoitga mosligini

© Qo‘qon davlat universiteti | O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasi
© “Smart Quill Publishing” nashriyoti | www.smartquillpublishing.uz

hisobga olishni taklif qiladi [1]. Skehan izohlagan topshiriqqa asoslangan yondashuvda esa o‘rganuvchi til orqali muayyan amaliy natijaga erishadi [2]. Shu asosda onlayn dars uchun uch bosqichli ketma-ketlik taklif etiladi. Talaba oldindan material bilan tanishadi, jonli mashg‘ulotda hamkor bilan qaror qabul qiladi va yakunda qarorini mustaqil ravishda yozma ifodalaydi.

Onlayn mashg‘ulotni tashkil etish

Mashg‘ulot namunasi ingliz tilida amaliyot o‘tash joyini tanlashga bag‘ishlanadi. Darsdan oldin o‘qituvchi ta’lim platformasiga amaliyot dasturini tanishtiruvchi qisqa video, uning matni va ikki amaliyot e’lonini joylaydi. Talaba videodan ariza muddati va ish soatlarini aniqlaydi, so‘ng e’lonlardan o‘zi uchun muhim ikki shartni belgilaydi. Tayyorlov savollaridan biri raqam va muddatni topishga, boshqasi esa tanlovni izohlashga qaratiladi. Masalan, talaba “Which placement fits your timetable and why?” savoliga e’londagi aniq ma’lumot asosida javob beradi. O‘qituvchi javoblarni ko‘rib, dars boshida ko‘pchilik chalkashtirgan iboralarni kontekstda tushuntiradi.

Jonli mashg‘ulotda talabalar videomuloqotning kichik xonalarida juftlikda ishlaydi. Har biriga amaliyot izlayotgan nomzodning qisqa tavsifi beriladi. Talabalar jadval, qatnov va vazifalar haqidagi ma’lumotlarni taqqoslab, nomzodga mos joyni tanlaydilar. Suhbatda biri dastlabki taklifni bildiradi, ikkinchisi aniqlashtiruvchi savol beradi. Keyin rollar almashadi. “Could you clarify whether the hours are flexible?” kabi nutq qoliplari suhbatni boshlashga yordam beradi. O‘qituvchi xonalarga navbat bilan kirib, talabalarning e’londagi ma’lumotga tayangan holda javob berishini kuzatadi. Juftlik qarorini va unga asos bo‘lgan ikki dalilni umumiy hujjatga yozadi.

Yozma bosqichda har bir talaba amaliyot tashkilotchisiga 80–100 so‘zli so‘rov xati yozadi. Xatda talaba tanlagan dasturini ko‘rsatadi, unga nima uchun qiziqayotganini izohlaydi va e’londa ochiq qolgan bir shartni aniqlashtiradi. Sherigi matnda xatning maqsadi va savolning aniqligi haqida izoh qoldiradi. Muallif izoh asosida xatni tahrir qiladi va o‘zgartirgan bir jumlasini qisqacha tushuntiradi. Masalan, “Tell me your hours” jumlasini “Could you confirm the expected working hours?” shaklida qayta yozgan talaba murojaat ohangidagi farqni izohlaydi.

Baholash va foydalanish shartlari

Mashg‘ulotda qisqa onlayn test e’londagi aniq ma’lumotni tushunishni tekshiradi. Og‘zaki javob va yozma xat esa talabaning shu ma’lumotdan vaziyatga mos foydalanishini ko‘rsatadi. Yozma ish to‘rtta mezon bo‘yicha baholanadi. Bular murojaat maqsadining aniqligi, e’londagi ma’lumotdan o‘rinli foydalanish, savolning tushunarliligi va rasmiy uslubga muvofiqlikdir. Har bir mezon bo‘yicha 0–2 ball qo‘yiladi. Ikki ball talab to‘liq bajarilganini, bir ball qisman bajarilganini, nol ball esa talabga mos harakat kuzatilmaganini anglatadi. Dastlabki va tahrirlangan nusxani qiyoslash o‘qituvchiga talaba fikr-mulohazadan qanday foydalanganini aniqlash imkonini beradi.

Internet sifati turlicha bo‘lgan guruhda video bilan birga yuklab olinadigan matn ham taqdim etiladi. Jonli suhbatga ulana olmagan talaba juftlikdagi fikr almashuvini ovozli xabarlar orqali bajarishi mumkin. Bunda savol berish, suhbatdosh fikriga javob qaytarish va tanlovni dalillash talablari saqlanadi. Materiallar bitta ta’lim platformasiga joylanishi topshiriq, muddat va baholash mezonlarini bir joydan topish imkonini beradi.

© Qo‘qon davlat universiteti | O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasi
© “Smart Quill Publishing” nashriyoti | www.smartquillpublishing.uz

Xulosa

Onlayn texnologiyalar orqali tinglab tushunish, og‘zaki muloqot va yozma nutqni bitta kasbiy vazifa doirasida mashq qilish mumkin. Ko‘rib chiqilgan mashg‘ulotda tayyorlov materiali suhbat uchun axborot beradi, suhbatda shakllangan qaror esa yozma murojaatga asos bo‘ladi. Vositalarni shu ketma-ketlikda qo‘llash o‘qituvchiga talabaning ma’lumotni tushunishi, muloqotda ishlatishi va fikr-mulohaza asosida matnini tahrir qilishini alohida kuzatish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Chapelle C. A. Computer Applications in Second Language Acquisition: Foundations for Teaching, Testing and Research. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
2. Skehan P. Task-based instruction // Language Teaching. – 2003. – Vol. 36, No. 1. – P. 1–14.

© Qo‘qon davlat universiteti | O‘zbek tili va adabiyoti kafedrasi
© “Smart Quill Publishing” nashriyoti | www.smartquillpublishing.uz